

Bakgrunn for utredningsprogram

Søker/sak:	SAE Vind DA / Nordkyn vindkraftverk	
Fylke/kommune:	Gamvik og Lebesby, Finnmark	
Ansvarlig:	for Arne Olsen	Sign.: <i>Hege Lunde</i>
Saksbehandler:	Erlend Bjerkestrand	Sign.: <i>Erlend Bjerkestrand</i>
Dato:	30 AUG 2011	
Vår ref.:	NVE 200707508-55 ke/erbj	KE 26/11
Sendes til:	Tiltakshaver. Berørte kommuner og andre hørings- og orienteringsinstanser orienteres om utredningsprogrammet.	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 09575
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

SAE Vind DA - melding om Nordkyn vindkraftverk i Gamvik og Lebesby kommuner i Finnmark fylke. Sammenfatning av høringsuttalelser og bakgrunn for utredningsprogram.

Innhold

1	Innledning.....	2
2	Behandlingsprosessen.....	2
2.1	Høring.....	2
2.2	Møter	3
3	Innkomne merknader	3
3.1	Lokale myndigheter	3
3.2	Regionale myndigheter	3
3.3	Sentrale myndigheter	7
3.4	Tekniske instanser	7
3.5	Grunneiere og rettighetshavere	8
3.6	Merknader fra Miljøverndepartementet	8
3.7	Kommentarer til Miljøverndepartementets merknader	9
3.8	Tematiske konfliktvurderinger	11
3.8.1	Generelt om tematiske konfliktvurderinger	11
3.8.2	Tematisk konfliktvurdering av det planlagte vindkraftverket	11
4	Generelt om utredningsprogram for vindkraftverk	12
5	NVEs kommentarer	12
6	Tiltaksbeskrivelse	12
7	Tiltakets virkninger for miljø og samfunn	13
7.1	Visuelle forhold	13
7.1.1	Landskap	13
7.1.2	Kulturminner og kulturmiljøer	14
7.2	Naturmangfold	15
7.3	Nærings- og samfunnsinteresser	15

7.3.1	Reiseliv, turisme og utmarksnæring	15
7.3.2	Reindrift.....	16
7.3.3	Luftfart og kommunikasjonssystemer	16
8	Annet	16
8.1	ROS-analyser.....	16
8.2	Utredningskrav som ikke er tatt med i konsekvensutredningsprogrammet	16

1 Innledning

Statkraft Development AS meldte 6.10.2006 Nordkyn vindkraftverk i Lebesby og Gamvik kommuner, Finnmark fylke, i medhold av plan- og bygningsloven. Statkraft og Agder Energi opprettet august 2008 det nye selskapet Statkraft Agder Energi Vind DA (SAE Vind), som overtok prosjektet. SAE Vind planlegger et vindkraftverk som vil gi en total installert effekt på inntil 750 MW. Vindkraftverket er planlagt lokalisert på Nordkinnhalvøya, vest for Mehamn. Planområdets samlede areal er ca. 131 km².

Nettilknytning planlegges med en ny 420 kV ledning til Adamselv, delvis parallellført med eksisterende 66 kV ledning fra Adamselv til Kjøllefjord/Mehamn.

På grunnlag av vedlegg II i forskrift om konsekvensutredninger, forslag til utredningsprogram, innskutte merknader og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE et utredningsprogram for tiltaket. Utredningsprogrammet følger i eget brev til tiltakshaver. I dette notatet sammenfattes og drøftes høringsuttalelser som har kommet inn i forbindelse med melding om Nordkyn vindkraftverk.

2 Behandlingsprosessen

2.1 Høring

Meldingen om vindkraftverket ble opprinnelig sendt på høring til berørte instanser 22.8.2007, med en høringsfrist satt til 1.11.2007. Følgende instanser/organisasjoner fikk meldingen til uttalelse:

Gamvik kommune, Lebesby kommune, Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark, Sametingets miljø- og kulturvern avdeling, Reindriftsforvaltningen i Alta, Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark, Direktoratet for Naturforvaltning, Statens landbruksforvaltning, Mattilsynet, Riksantikvaren, Bergvesenet, Statens vegvesen – region nord, Norges Naturvernforbund, Naturvernforbundet i Finnmark, Natur og Ungdom, Natur og Ungdom – Finnmark, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Kjøllefjord Jeger- og Fiskeforening, Reinbeitedistrikt 9, Reinbeitedistrikt 13, Tromsø Museum, Meteorologisk Institutt, Luftfartstilsynet, Forsvarsbygg, Telenor – servicesenter for nettbygging, Avinor AS, Norkring AS, Statnett SF, Nordkyn Kraftlag AS og Varangerkraft AS.

Meldingen ble sendt til orientering til Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap – region nord, Enova SF og Norsk institutt for by- og regionsforskning.

I henhold til "Avtale om gjennomføring av konsultasjoner mellom Sametinget og NVE" av 31.3.2009 ble det sendt et eget brev til Sametinget den 11.8.2010 med forespørsel om konsultasjon er ønskelig. Utsending av melding og utlegging til offentlig ettersyn ble kunngjort i Norsk Lysingsblad, Finnmarken, Finnmark Dagblad og Min Áigi.

NVE har forelagt utredningsprogrammet for Miljøverndepartementet iht. forskrift om konsekvensutredning av 26.6.2009 § 8.

2.2 Møter

NVE arrangerte offentlig møte i Kjøllefjord 5.9.2007. På møtet orienterte NVE om saksbehandlingsprosessen. Tiltakshaver var representert, og orienterte om meldingen med forslag til utredningsprogram. Totalt møtte ca. 100 personer på møtet.

NVE arrangerte i tillegg konsultasjonsmøte med representanter fra Sametinget i Alta den 29.11.2010, hvor NVE orienterte om saksbehandlingsprosessen og fikk innspill til utredningsprogrammet. Det foreligger en egen godkjent konsultasjonsprotokoll fra møtet, datert 8.3.2011. Det ble under konsultasjonen ikke enighet mellom Sametinget og NVE for enkelte punkter. Disse punktene er omtalt under pkt. 8.2 nedenfor.

NVE arrangerte også konsultasjonsmøte med representanter fra reinbeitedistrikt 9 i Tana Bru den 4.5.2011. Det foreligger en godkjent konsultasjonsprotokoll fra møtet, datert 10.5.2011.

3 Innkomne merknader

3.1 Lokale myndigheter

Lebesby kommune uttaler i brev av 15.11.2007 at de er positive til etablering av tiltaket. De skriver at det meldte planområdet er avsatt som temaområde vindkraft i kommunens pågående rullering av kommuneplanen, men at traseen for nettilknytning ikke er med i arealplanen.

Lebesby kommune viser til at de har gitt tillatelse til Meteorologisk institutt om bygging av værradar i området, og ønsker at det i utredningen redegjøres for om tiltaket vil påvirke denne værradaren. De skriver at det ikke fremgår av meldingen hvordan vindturbinene skal knyttes til transformatorstasjonen i planområdet, og at de ønsker jordkabling. De ønsker videre at transformatorstasjonen skal plasseres slik at det ikke blir bygd ledningsmaster nord for riksveien. Lebesby kommune forutsetter at konsekvenser for reiselivet drøftes i samarbeid med den lokale reiselivsnæringen.

3.2 Regionale myndigheter

Finnmark fylkeskommune uttaler i brev av 23.11.2007 at de ønsker å anvende fylkesplanen for Finnmark som instrument for å påse at tiltaket er i tråd med vedtatt politikk for forvaltning av areal. De vektlegger arealvernet for reindriften.

Fylkeskommunen ønsker at kabling i bakke og/eller sjø utredes for hele eller deler av strekningen. De mener at den foreslåtte kraftledningen vil gi sterkere visuelle virkninger enn den eksisterende, og at den kan forsterke barriereeffekten for reinens trekk- og flytteveier. De påpeker også at ledningen kan ha negative virkninger på reinens beite- og kalvingsområder. Fylkeskommunen mener det er viktig med en helhetlig vurdering av tiltakets virkninger for reindriftsutøvelsen, og ønsker forslag til avbøtende tiltak i utredningen.

Fylkeskommunen påpeker at det er registrert automatisk fredete kulturminner i kraftledningstraseen, i form av gammetufter på vestsiden av Hopseidet. De skriver at de kjenner til at det finnes automatisk fredete kulturminner som ikke er kartfestet i området, og at eventuelle konflikter med tiltaket må utredes. De uttaler videre at det er registrert en rekke kulturlandskap innerst i Laksefjord, på vestsiden av Stordalen og på østsiden av Ifjorden, i tillegg til i områdene Adamsfjord, Gazzevuotna og SØ

Friarfjord. Fylkeskommunen skriver også at de kjenner til nyere tids kulturminner som krigsminner og eldre infrastruktur i området, og påpeker at gjenreisningsbebyggelse er av nasjonal interesse.

Fylkeskommunen uttaler at de anser potensialet for funn av uregistrerte automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner i de berørte områdene som svært høyt. De påpeker at det i store deler av områdene ikke er blitt utført systematiske registreringer, og at det er nødvendig med undersøkelser etter § 9 i Kulturminneloven. Fylkeskommunen viser til MDs rundskriv 2/2000, der det tilrås at undersøkelsesplikten etter § 9 som hovedregel skal være oppfylt og gjennomført før et konsesjonsvedtak blir fattet. De ønsker å komme i dialog med tiltakshaver tidlig i prosessen for å avklare det mest hensiktsmessige tidspunktet for en gjennomføring av § 9-undersøkelser.

De mener at potensialet for uregistrerte kulturminner, -miljøer og -landskap i planområdet er størst i de kupertene områdene i nordøst, rundt Kobbvågvatna og nedover Vesterbotnen, og i sørvest, ned mot Oksevika og sør mot Austerbotnen. For kraftledningstraseen anser fylkeskommunen at det største potensialet for funn er i områder med tilknytning til fjordbunner og i vassdragsområder med tilknytning til fjorden. De påpeker også at fjellplataområdene er lite undersøkte, og at potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner der i utgangspunktet er høyt.

Fylkeskommunen ber om at kjente automatisk fredete og nyere tids kulturminner innenfor og i nærheten av planområdene beskrives, kartfestes og vurderes opp mot virkninger av tiltaket. De ber videre om at direkte og indirekte virkninger av tiltaket for kjente og ukjente kulturminner, kulturlandskap, kulturmiljøer og bygningsmiljøer beskrives og vurderes. De ber også om at potensialet for funn av uregistrerte kulturminner vurderes. Fylkeskommunen uttaler at utredningen bør gi en fullstendig oversikt over alle tidligere registreringer, utredninger og arkeologiske undersøkelser, og at det berørte arealets kulturhistoriske verdi skal vurderes. De ønsker også en redegjørelse av hvordan eventuelle konflikter med kulturminner kan unngås ved plantilpasning. Fylkeskommunen skriver at konsekvensutredningen bør utføres ved at utreder benytter en institusjon eller konsulent med nødvendig faglig og regional kompetanse.

Fylkeskommunen uttaler også at visualiseringene av tiltaket bør inkludere teoretiske synlighetskart, fotorealistiske visualiseringer, trådmodeller og tredimensjonale fotomontasjer med tanke på en vurdering av tiltakets visuelle virkninger for kulturminner og -miljøer. Fylkeskommunen ønsker at særlig følgende miljøer/områder utredes med tanke på tiltakets visuelle virkninger: Mehamn, Valen i Oksefjord, Ytre Korsnes, Hopseidet, Ytre Værnes - Ivarsfjord, Ifjord og Adamsfjord. De skriver også at ulike arkitektoniske og estetiske løsninger bør utredes.

Fylkeskommunen ønsker at tiltakets virkninger for fugl og annen fauna utredes. De skriver videre at potensiell bruk av firehjulinger bør belyses. Fylkeskommunen påpeker også at utredningen bør ta for seg virkninger for boligområder. Videre ber de om en vurdering av virkninger for lavtflygende luftfart. De ønsker også at elektromagnetiske felt tas opp i utredningen.

Fylkesmannen i Finnmark uttaler i brev av 29.10.2007 at naturtyper må kartlegges etter DN's system for naturtypekartlegging. De viser videre til observasjoner av fjellrev, og uttaler at området trolig er et yngleområde for fjellrev. Når det gjelder fugl, skriver fylkesmannen at foreløpige undersøkelser viser gode bestander av fjellvadere, fjellerke, fjelljo, tyvjo, havørn, kongeørn og jaktfalk. Det påpekes at sjøfugl trekker over halvøya, og at rovfugl kan forventes å postere langs de mest brukte trekkrutene. Fylkesmannen mener at de kystnære områdene er utilstrekkelig kartlagt med tanke på klippehekkende rovfugl, og ber om en kartlegging av disse områdene. De skriver at det bør gjøres feltundersøkelser av rovfugl inkludert joer i slutten av april og av andre hekkende fuglearter rundt sankthans. De ønsker også en feltundersøkelse på høsten for å se på høsttrekkrutene.

Fylkesmannen mener at utredningen bør inneholde en vurdering av fordeler og ulemper ved å beholde eller sanere eksisterende 66 kV linje fra Adamsfjord til vindkraftverket, herunder kartvisning og tallfesting av virkninger på INON-områder. Fylkesmannen skriver videre at utredningen bør inkludere visualisering av den nye kraftlinjen ved kryssingen av Hopsfjorden og fra Hopsfjorden til vindkraftverket.

Fylkesmannen uttaler at ROS-analyser er et viktig redskap for å unngå unødig sårbarhet i samfunnet. De skriver at en ROS-analyse av tiltaket bør inneholde en analyse av hele planområdet, spesielle og/eller lokale værforhold, fremtidige klimaendringer og eventuelle forebyggende og skadeavbøtende tiltak. De ber videre om at det redegjøres for eventuelle virkninger for telekommunikasjon.

Fylkesmannen skriver at de løpende skal gi innspill til DN med tanke på tematisk konfliktvurdering av vindkraftanlegg, og gir i brevet en foreløpig konfliktvurdering. Innenfor temaet fugl anslås verdien og konfliktgraden til C på grunn av tap av/for hensynskrevende arter. For temaet naturtype anslår fylkesmannen at verdien og konfliktgraden er A. Når det gjelder temaet økologisk funksjon, mener de at verdien og konfliktgraden er C, men at konfliktgraden kan bli mellom B og D/E avhengig av virkninger for fjellreven. Verdien og konfliktgraden for temaet friluftsliv anslås til C på grunn av en noe tilrettelagt sti til Fastlands-Europas nordligste punkt. Fylkesmannen påpeker at tiltaket berører storparten av et 81 km² villmarkspreget område, og innenfor temaet INON anslår de verdien og konfliktgraden til å være E.

Vedrørende den tematiske konfliktvurderingen skriver fylkesmannen at det ikke er gjort en rangering av dette området kontra andre INON-områder i fylket. Fylkesmannen skriver at det hadde vært hensiktsmessig med en slik rangering, men at de blant annet mangler et registreringsgrunnlag av naturfaglige verdier i områdene.

Fylkesmannen påpeker i tillegg at det i meldingen vises til at Langfjorddalen/Laggu naturreservat er foreslått vernet. De presiserer at naturreservatet ble opprettet 29.06.2007, og at vernegrensene er uforandret i forhold til fylkesmannens tilrådning.

Sametinget uttaler i brev av 30.10.2007 at tiltaket vil medføre direkte og indirekte virkninger for både natur- og kulturmiljø. De ber om at alle virkninger for samiske interesser utredes, og nevner temaer som reindrift, tradisjonell samisk utmarksbruk, samisk kultur og samisk samfunnsliv.

Sametinget uttaler at reindriftsnæringen vil bli berørt gjennom tap av arealer til infrastruktur og økt menneskelig aktivitet i området. De skriver at tiltaket vil føre til negative virkninger for bruken av områdene som vår- og sommerbeite for rein. Sametinget antar at utbyggingen i hovedsak vil foregå i sommersesongen, og påpeker at det er denne perioden som brukes til beite. De uttaler at det derfor er viktig at virkninger av anleggsperioden utredes grundig.

Sametinget mener at virkningene for tradisjonell samisk utmarksbruk, næringsutøvelse, kultur og samfunnsliv må utredes, og viser til Forskrift for konsekvensutredninger av 1.4.2005 § 4e. De viser også til Sametingets retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark, jf. finnmarksloven § 4, som angir overordnede prinsipper for vurdering av et planlagt tiltak og hvilke virkninger som skal vurderes. Sametinget ønsker en analyse av utbyggingsalternativenes ringvirkninger for samisk kultur og samfunn, og at tradisjonell kunnskap og praksis tilknyttet bruken av områdene skal være en sentral del av grunnlaget for vurderingen.

De uttaler at tiltaket må sees i sammenheng med eventuell øvrig vindkraftutbygging i Finnmark og Nord-Troms. De forutsetter at det blir foretatt en regional analyse av planlagt vindkraftutbygging og nettkapasitet.

Sametinget gjør oppmerksom på at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, jf. kulturminnelovens § 4 annet ledd, og at dette ikke fremkommer i omtalen av kulturminner i meldingen. De uttaler at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 må oppfylles før de kan godkjenne det omsøkte tiltaket, og at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtaket.

Sametinget uttaler at det generelt er et stort potensial for funn av samiske kulturminner i Finnmark, særlig fordi det få steder er gjort store inngrep i naturen. De kjenner ikke til automatisk fredete kulturminner i planområdet, men påpeker muligheten for funn av samiske kulturminner knyttet til jakt og fangst. De mener det også er potensial for funn i den planlagte ledningstraseen.

Sametinget ber om at både direkte og indirekte konsekvenser for registrerte samiske kulturminner vurderes. De skriver at utredningen må inneholde en gjennomgang av tidligere relevante kulturminneregistreringer og -undersøkelser, og at det skal foretas feltbefaringer i både planområde og ledningstrasé. De ber videre om en registrering og avgrensing av sammenhengende kulturmiljøer, og at ikke-fredete kulturminner/-miljøer også registreres. Sametinget vil også ha en vurdering av tiltaket i henhold til Retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av meahcci/utmark i Finnmark § 7 andre ledd. Det bes om en vurdering av influensområde for kulturminner/-miljøer. Videre finner de det nødvendig at sammenhengen mellom landskap, miljø og kulturminner belyses, og at den kulturhistoriske utviklingen beskrives. Sametinget ber også om en kulturhistorisk dokumentasjon gjennom intervjuundersøkelse, der det skal innhentes kunnskap om muntlig tradisjon, lokalhistorie og stedsnavn.

Sametinget påpeker at tiltakshaver til utredningen bør benytte en institusjon/konsulent med nødvendig faglig og kulturell kompetanse på samisk kultur og samiske kulturminner. De uttaler at de vil vurdere å be om tilleggsutredninger dersom slik kompetanse ikke benyttes og utredningsprogrammet ikke er fulgt opp på vesentlige punkter.

Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark uttaler i brev av 13.12.2010 at NVE som statlig myndighet er forpliktet til å vurdere om vindkraftutbygging i de samiske reinbeiteområdene er i strid med folkeretten. De viser til reindriftslovens § 1, Grunnlovens § 110a, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, ILO-konvensjon nr. 169 og artikkel 8j i konvensjonen om biologisk mangfold. Reindriftsforvaltningen ber om at alle negative virkninger for reindriften utredes, og ønsker ytterligere forskning på vindkraftverks og kraftledningers virkninger for frittgående rein.

Reindriftsforvaltningen skriver at tiltaket vil medføre inngrep i et viktig vår-, sommer- og høstbeiteområde for rein i reinbeitedistrikt (rbd.) 9, og at ledningstraseen går gjennom områder som brukes av rbd. 9 til gjennomflytting og av rbd. 13 til vår-, sommer- og høstbeiteområde. De skriver videre at reindriftsnæringen vil bli berørt direkte, gjennom bortfall av arealer til infrastruktur, og indirekte, gjennom økt menneskelig aktivitet i området. De uttaler at tiltaket vil medføre virkninger for bruksarealer som beiteland, kalvingsland, brunstområder, trekkleier, drivingsleier, luftingsområder og oppsamlingsområder.

Reindriftsforvaltningen viser til ulike forskningsresultater om rein og vindkraft i meldingen. De påpeker at REIN-prosjektet omfatter forskning på virkninger av små vindkraftverk og på rein i innhegninger. De påpeker videre at prosjektet VindRein ikke startet før etter utbyggingsstart for Kjøllefjord vindkraftverk, og at de derfor ikke kan anbefale at konklusjoner fra VindRein benyttes i utredningen. Reindriftsforvaltningen ønsker mer forskning på vindkraftutbyggings virkninger for reindrift.

Reindriftsforvaltningen ber om at alle sider av reindriftens bruk av området vurderes i utredningen. De skriver videre at det må vurderes om tiltaket er i strid med folkeretten. Reindriftsforvaltningen vil også

ha en vurdering av sumvirkninger av vindkraftverk, kraftledning og tidligere inngrep i området. De ber om at jordkabel kombinert med sjøkabel vurderes som nettilknytning, og om at det vurderes i hvilken grad tiltaket er reversibelt. De oppfordrer videre NVE til å ha tett dialog med reindriftsnæringen om vindkraft, kraftledninger og reindrift.

3.3 Sentrale myndigheter

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttaler i brev av 29.1.2008 at tiltaket har en høy konfliktgrad, og at dette er knyttet til en kombinasjon av landskap og friluftsliv. De skriver at turstien til Kinnarodden i verdi kan sammenlignes med vandringsleder i Sør-Norge, og påpeker Kinnaroddens symbolverdi som det nordligste punktet på Europas fastland.

DN skriver at det er potensial for funn av flere rødlistede arter i leveområder for fugl i klippevegger. De skriver videre at planområdet er leveområde og mulig yngleområde for fjellrev. DN påpeker at området er prioritert for friluftsliv, og at det ligger innenfor en villmarkspreget og inngrepsfri sone som går ned til sjøen. De uttaler at tiltaket kan medføre tap av fugl gjennom kollisjoner, og at det er en stor konflikt med friluftsliv. DN påpeker at god kartlegging er viktig for å fastslå områdets verdi som leveområde for fugl og fjellrev, og ber om at kompetente fagmiljøer trekkes inn i forbindelse med konsekvensutredningen. De ønsker også en grundig vurdering av friluftsliv i området.

Når det gjelder kulturminner, uttaler DN at det er lite kunnskap om kulturminner innenfor planområdet, men at det er et stort potensial for funn av automatisk fredete kulturminner, særlig i kuperte områder. De ber om at personer med arkeologisk fagkompetanse utfører registreringer innenfor planområdet.

DN uttaler at tiltaket vil medføre et inngrep i et verdifullt og uberørt landskap som også har symbolverdi, og at utbyggingen vil gi store landskapsvirkninger i et stort influensområde. De påpeker at meldingen ikke inneholder beskrivelse eller verdivurdering av landskapet, og uttaler at landskapskarakter og tiltakets landskapsvirkninger må utredes.

Riksantikvaren uttaler i brev av 5.12.2007 at de forutsetter at det videre planarbeidet gjøres i samsvar med retningslinjene for lokalisering og planlegging av vindkraftanlegg utgitt av OED og MD. De påpeker at dette innebærer at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 skal oppfylles i forbindelse med reguleringsplan for anlegget dersom ikke vilkårene for å utsette foreligger og søknad om utsettelse innvilges. Riksantikvaren forutsetter også at visualiseringer av tiltaket gjøres i henhold til veilederen "Visualisering av planlagte vindkraftverk".

3.4 Tekniske instanser

Statnett uttaler i brev av 15.11.2007 at de på generell basis ikke kan akseptere tilknytning av vindkraftproduksjon som har en negativ virkning på nettet, og at de forutsetter at kravene formulert gjennom krav til anleggsdeler (VtA) oppfylles.

Statnett uttaler at tiltaket ved et mindre utbyggingsalternativ ikke vil utløse behov for større investeringer i nytt overføringsnett, men at det vil måtte "konkurrere" om ledig nettkapasitet med andre vindkraftprosjekter i Troms og Finnmark. De skriver at en større utbygging vil være direkte utløsende for større investeringer i nytt overføringsnett, og at det da må bygges ny 420 kV ledning fra Ofoten til Hammerfest og ny 420 kV ledning fra Skaidi til Adamselv og videre til Nordkyn vindkraftverk. De mener at tiltaket vil bidra til å bedre effekt- og energibalansen i området om vinteren, men at det i sommersesongen vil være problematisk å få kraften ut av området.

Statnett viser til at det foreligger planer for inntil 1400 MW på Nordkinnhalvøya. De uttaler at det bare er akseptabelt med ca. 600 MW ny kraft inn i eksisterende nett før 420 kV-nettet forsterkes sørover fra Ofoten, og at maks 200 MW av denne kraften kan mates inn i Finnmark. De uttaler videre at vindkraftutbygging i nord vil medføre økte kapasitetsproblemer i blant annet Nordlandssnittet. Det påpekes at bygging av en 420 kV ledning fra Ofoten til Hammerfest og økt kraftbehov i forbindelse med Snøhvit trinn 2 vil medføre at det i tillegg kan tas inn ca. 500 MW nord for Ofoten.

Statnett viser til at det foreligger planer, meldinger og søknader om utbygging av vindkraft med en samlet ytelse på nesten 4000 MW nord for Ofoten. De skriver at en utbygging i denne størrelsesorden forutsetter investeringer i sentralnettet for flere milliarder kroner. Det påpekes at prosessene ved utbygging av ny overføringskapasitet tar lang tid, og at den store usikkerheten rundt omfanget av vindkraftutbygging medfører utfordringer for utviklingen av sentralnettet. De ønsker at konsesjonsmyndighetene sørger for en koordinering av ny produksjon og utbygging av kraftnettet.

Forsvarsbygg uttaler i brev av 11.12.2007 at de ikke har lyktes med å avklare forholdet til Forsvarets radiolinjesystemer, og at denne informasjonen vil måtte ettersendes. Forsvarsbygg skriver at tiltaket foreløpig anses å tilhøre konsekvenskategori A.

Bergvesenet uttaler i brev av 30.8.2007 at det i meldingen ikke er redegjort for hvor massene til veibyggingen skal tas fra. De skriver at masseuttak er et inngrep i terrenget som har virkninger for omgivelsene, og at det i konsekvensutredningen derfor må redegjøres for massebehov, lokalisering av massetak og virkningene for omgivelsene ved uttak av masser.

3.5 Grunneiere og rettighetshavere

Reinbeitedistrikt (rbd.) 9 uttaler i brev av 14.4.2011 at de er mot en etablering av Nordkyn vindkraftverk. De viser til at Nordkinnhalvøya er et viktig kalvingsområde for rein, og at det viktigste området strekker seg fra Magkeilfjorden (i etterkant rettet til Oksefjorden) og østover til Risfjorden. De påpeker at kalving også foregår langs kystlinja vestover fra Hopseidet til Vikaneset, på begge sider av Kjøllefjorden og i området ved Kinnarodden. Rbd. 9 uttaler at en eventuell utbygging av Nordkyn vindkraftverk vil ha store negative virkninger for reindriften, og peker særlig på manglende kjøttproduksjon som følge av dårligere kalvingsforhold. De påpeker også at det allerede er bygget et vindkraftverk i området.

Reinbeitedistrikt 13 uttaler i brev av 22.10.2007 at nettilknytning med sjøkabel i Laksefjorden fra vindkraftverket til Adamselv bør utredes.

3.6 Merknader fra Miljøverndepartementet

Miljøverndepartementet (MD) har i brev av 24.06.11 følgende merknader til forelagte utredningsprogram i fylkene Vest-Agder, Rogaland, Sogn og Fjordane, Nordland og Finnmark;

Bakgrunn for utredningsprogram

MD påpeker at det tydelig må gå frem av utredningsprogrammenes innledning at programmet skal tolkes i lys av notatet "*Bakgrunn for utredningsprogram*".

Kulturminner

MD viser videre til pågående avklaringsprosess mellom Olje- og energidepartementet og MD om håndtering av lovpålagte undersøkelser i medhold av kulturminneloven § 9 i vindkraftsaker. MD ber NVE gjøre det klart overfor tiltakshaver at det kan komme presiseringer knyttet til håndtering av automatisk fredete kulturminner når denne avklaringen foreligger.

Landskap

MD ber om at visualiseringspunktene også vurderes og velges i samråd med fylkesmannen og kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen.

MD ber om at det går frem av utredningsprogrammene at samlede virkninger for landskapet skal illustreres ved hjelp av fotovisualiseringer der det er planlagte og/eller etablerte vindkraftverk innenfor en radius på cirka 30 kilometer.

Naturmangfold

"Miljøverndepartementet ber om at utredningsprogrammene sikrer at det utarbeides konsekvensutredninger som gir et tilfredsstillende grunnlag for å vurdere bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12, jamfør naturmangfoldloven § 7. Dette innebærer blant annet at utredningsprogrammene må legge opp til å utrede hvilke virkninger tiltakene kan få for alle prioriterte, truede og nær truede arter og utvalgte, truede og nær truede naturtyper. Påvirkningen på disse arter og naturtyper skal vurderes ut fra den samlede belastningen de er eller vil bli utsatt for, det vil si påvirkninger også fra andre eksisterende og fremtidige tiltak. Dette gjelder for lokale bestander og forekomster i tillegg til artene og naturtypene på landsbasis. Der hvor eksisterende kunnskap er mangelfull må det gjennomføres feltundersøkelser."

MD ber om at det henvises til Norsk Rødliste for naturtyper (2011) i relevante punkter i utredningsprogrammet.

"Når det gjelder tiltak som kan ha virkning på verneområder, også der tiltaket ligger utenfor verneområdets grenser, vises det til naturmangfoldloven § 49 om at hensynet til verneverdiene skal tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis og ved fastsetting av vilkår. Miljøverndepartementet ber om at de aktuelle utredningsprogrammene legger opp til å fremskaffe informasjon som gjør det mulig for konsesjonsmyndigheten å vurdere dette."

MD anbefaler NVE å omformulere kulepunkt som omhandler før- og etterundersøkelser for naturmangfold under kapittel 2 *Prosess og metode*.

MD viser til tematiske konfliktvurderinger for prosjektene, og ber NVE vurdere om det er hensiktsmessig å prioritere videre konsesjonsbehandling i sakene med høyt konfliktnivå. Eksempelvis Nordkyn vindkraftverk og Falesrassa vindkraftverk.

MD viser til pågående avklaringsprosess mellom Olje- og energidepartementet og MD om utarbeidelse av en mal som ivaretar bestemmelsene i naturmangfoldloven og vannforskriften på en tilfredsstillende måte i utredningsprogram for konsesjonssaker. MD ber NVE gjøre det klart overfor tiltakshaver at det kan komme presiseringer knyttet til ovennevnte når denne avklaringen foreligger.

Regionale planer

MD ber NVE avvente konsesjonsbehandling i områder hvor det er igangsatt utarbeidelse av regionale planer for vindkraft.

3.7 Kommentarer til Miljøverndepartementets merknader

Bakgrunn for utredningsprogram

Miljøverndepartementet(MD) påpeker at det tydelig må gå frem av utredningsprogrammenes innledning at programmet skal tolkes i lys av notatet *"Bakgrunn for utredningsprogram"*. NVE vil presisere at det i innledningen til utredningsprogram alltid vises til høringsuttalelser og NVEs vurderinger i *"Bakgrunn for utredningsprogram"*. I tillegg må vi bemerke at programpostene er tydelige og konkrete og gir i liten grad rom for tolkning. Vår erfaring er at tiltakshaverne alltid

vurderer ”*Bakgrunn for utredningsprogram*” som viktig å studere før bestilling av relevant utredningskompetanse for å gjennomføre de pålagte utredningene. MDs forslag er en nødvendig tydeliggjøring som etter vår mening ikke bør inngå i våre prosessuelle vedtak.

Kulturminner

MD viser videre til pågående avklaringsprosess mellom Olje- og energidepartementet og MD om håndtering av lovpålagte undersøkelser i medhold av kulturminneloven § 9 i vindkraftsaker. MD ber NVE gjøre det klart overfor tiltakshaver at det kan komme presiseringer knyttet til håndtering av automatisk fredete kulturminner når denne avklaringen foreligger.

NVE gjør oppmerksom på at vindkraftsøknader vil behandles i henhold til gjeldende praksis inntil eventuelle resultater fra avklaringsprosessen mellom OED og MD foreligger.

Landskap

MD ber om at visualiseringspunktene også vurderes og velges i samråd med fylkesmannen og kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen. I tilknytning til programpunktet om visuelle virkninger ber NVE tiltakshaver om å vurdere forslag til fotostandpunkt i høringsuttalelser i samråd med fagutreder og berørt kommune. Som nevnt over beskriver NVE i fremgangsmåten for utredningstema landskap at tiltakshaver bør vurdere forslag til fotostandpunkt i høringsuttalelsene i samråd med fagutreder og berørt kommune. Videre mener vi at det i tredje kulepunkt under utredningstema landskap og henvisning til NVEs veileder 05/2007 samlet gir en god og konkret veiledning til hvilke visualiseringspunkter som bør velges. En ytterligere byråkratisering av valg av visualiseringspunkter synes fundert på et grunnlag som er uavhengig av hva som faktisk står i programmet. NVE kan ikke ta MDs forslag til følge.

NVE kan slutte seg til MDs forslag om at samlede virkninger bør illustreres ved hjelp av fotorealistiske visualiseringer der det er planlagte og /eller etablerte vindkraftverk innenfor en radius på ca 30 kilometer. Dette forutsetter at visualiseringene får en kvalitet som kan tilføre saksbehandlingen beslutningsrelevant informasjon om samlede virkninger for landskapet. NVE mener at krav om visualisering av flere vindkraftverk ikke bør inngå som et standardkrav i utredningsprogram i områder med flere prosjekter nær hverandre. NVE legger til grunn at visualiseringer som skal gi informasjon om samlede virkninger for landskapet må knyttes til de prosjektene som meddeles konsesjon. Prosjekter som er fremmet og som NVE anbefaler blir trukket, eller prosjekter som ikke meddeles konsesjon bør ikke inngå i denne type visualiseringer. NVE mener derfor at fotorealistiske visualiseringer av flere prosjekter normalt bør kreves som tilleggsutredninger der dette vurderes som relevant.

Naturmangfold

NVE kan i hovedsak slutte seg til MDs endringsforslag, og vil foreta nødvendige endringer i utredningsprogrammene.

MD viser til tematiske konfliktvurderinger for prosjektene, og ber NVE vurdere om det er hensiktsmessig å prioritere videre konsesjonsbehandling i sakene med høyt konfliktnivå. Eksempelvis Nordkyn vindkraftverk og Falesrassa vindkraftverk. NVE vil avvente fylkesdelplan for vindkraft i Finnmark. Når planen foreligger vil NVE foreta en prioritering av hvilke prosjekter som skal tas til behandling og hvilke prosjekter som skal anmodes trukket.

MD viser til pågående avklaringsprosess mellom Olje- og energidepartementet og MD om utarbeidelse av en mal som ivaretar bestemmelsene i naturmangfoldloven og vannforskriften på en tilfredsstillende måte i utredningsprogram for konsesjonssaker. MD ber NVE gjøre det klart overfor tiltakshaver at det kan komme presiseringer knyttet til ovennevnte når denne avklaringen foreligger.

NVE gjør oppmerksom på at vindkraftsøknader vil behandles i henhold til gjeldende praksis inntil eventuelle resultater fra avklaringsprosessen mellom OED og MD foreligger.

Regionale planer

MD ber NVE avvente konsesjonsbehandling i områder hvor det er igangsatt utarbeidelse av regionale planer for vindkraft.

Fylkesdelplaner for vindkraft der dette foreligger, skal inngå som beslutningsgrunnlag i NVEs konsesjonsbehandling. Dersom NVE skal sluttbehandle prosjekter før en eventuell fylkesdelplan er vedtatt, vil dette være i forståelse med den aktuelle fylkeskommunen.

3.8 Tematiske konfliktvurderinger

3.8.1 Generelt om tematiske konfliktvurderinger

Tematiske konfliktvurderinger ble behandlet i Stortingsmelding nr. 11 (2004-2005) Sametingets virksomhet i 2003. Gjennom konfliktvurderingene skal det systematiseres og kategoriseres informasjon om mulige konflikter mellom planlagte vindkraftverk og de ulike sektorinteressene, og derigjennom legge til rette for avklaring av disse gjennom konsesjonsbehandlingen. Målsetningen skal være å bidra til å finne vindkraftprosjekter som i størst mulig grad kan forenes med de ulike sektorinteressene.

Følgende temaer inngår i konfliktvurderingene:

- Miljø og kulturminner – konfliktvurderingen foretas av Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren.
- Reindrift – konfliktvurderingen foretas av Reindriftsforvaltningen.
- Forsvaret – konfliktvurderingen foretas av Forsvarsbygg.

NVE har fått ansvaret for å koordinere og sikre gjennomføringen av tematiske konfliktvurderinger av meldte og konsesjonssøkte vindkraftverk. En rekke andre temaer som ikke inngår i konfliktvurderingene, som for eksempel infrastruktur, vindressurser og økonomi, vil selvfølgelig også inngå som sentrale temaer i konsesjonsbehandlingen.

Prosjektene kategoriseres etter følgende generelle karakterskala:

- Kategori A: Ingen konflikt.
- Kategori B: Mindre konflikt.
- Kategori C: Middels konflikt, men mulig å redusere konflikt ved avbøtende tiltak som for eksempel mindre justeringer av kraftverket som flytting/fjerning av et mindre antall vindturbiner. Eventuelt et område med stor verdi men stor usikkerhet om konfliktgrad, men hvor sektormyndighet tror konfliktgraden vil være stor ("føre var").
- Kategori D: Stor konflikt, men mulig å redusere konflikt ved avbøtende tiltak som for eksempel omfattende justeringer av kraftverket som flytting/fjerning av et større antall vindturbiner.
- Kategori E: Svært stor konflikt. Avbøtende tiltak vil ikke kunne redusere konflikt.

3.8.2 Tematisk konfliktvurdering av det planlagte vindkraftverket

Forsvarsbygg har i brev av 11.12.2007 gitt karakteren A til Nordkyn vindkraftverk

Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har i brev av 29.1.2008 gitt disse karakterene til Nordkyn vindkraftverk:

Prosjekt	Naturmiljø	Kulturmiljø	Landskap	Sum
Nordkyn	E	C	D	E

Reindriftsforvaltningen har ikke oversendt tematiske konfliktvurderinger for Nordkyn vindkraftverk.

4 Generelt om utredningsprogram for vindkraftverk

En konsekvensutredning skal i nødvendig utstrekning omfatte de punkter som er listet opp i vedlegg III i forskrift om konsekvensutredninger av 26.6.2009. På bakgrunn av forskriften, innholdet i meldingen, innkomne høringsuttalelser og egne vurderinger skal NVE meddele et eget utredningsprogram for tiltaket. I tillegg er forslag til utredningsprogram, som tiltakshaver la frem i meldingen, lagt til grunn for vurderingen. Utredningsprogrammet er tematisk oppdelt, og omtaler både problemstillinger som skal belyses og fremgangsmåte.

I utredningsprogrammet skal NVE spesifisere og avgrense utredningskravene for direkte og indirekte virkninger for miljø, naturressurser og samfunn til de forhold som etter NVEs vurdering er vesentlige og beslutningsrelevante.

NVE har utformet et utredningsprogram for Nordkyn vindkraftverk. Intern infrastruktur, dvs. kabler fra hver enkelt vindturbin til en felles transformator for vindkraftverket, nødvendige elektriske anlegg for nettilknytning, interne veier og adkomstvei, omfattes også av utredningsprogrammet. Utredningsprogrammet er gitt til tiltakshaver i eget brev.

5 NVEs kommentarer

Nedenfor følger NVEs kommentarer til innkomne høringsuttalelser. I de tilfeller der NVE mener at krav og innspill fra høringsinstansene er dekket av kravene i utredningsprogrammet, er innspillene ikke gjengitt eller kommentert. Høringsuttalelser er kommentert der NVE mener det er behov for avklaringer og/eller presiseringer. Herunder kommenteres eventuelle krav fra høringsinstanser som ikke er tatt med i utredningsprogrammet.

Etter NVEs vurdering vil en konsekvensutredning som gjennomføres etter det fastsatte utredningsprogrammet gi et godt grunnlag for å kunne vurdere om det meldte vindkraftverket bør etableres eller ikke.

6 Tiltaksbeskrivelse

Finnmark fylkeskommune ønsker at kabling i bakke og/eller sjø utredes for hele eller deler av strekningen. De mener den foreslåtte kraftledningen vil gi sterkere visuelle virkninger enn den eksisterende, og at den kan forsterke barriereeffekten for reinens trekk- og flytteveier. De påpeker også at ledningen kan ha negative virkninger på reinens beite- og kalvingsområder. Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark ber om at jordkabel kombinert med sjøkabel vurderes som nettilknytning. Reinbeitedistrikt 13 uttaler at nettilknytning med sjøkabel fra vindkraftverket til Adamselv bør utredes. NVE viser til kulepunkt seks under "Infrastruktur og nettilknytning", og mener ønskene blir tilstrekkelig ivare tatt.

Fylkesmannen mener at utredningen bør inneholde en vurdering av fordeler og ulemper ved å beholde eller sanere eksisterende 66 kV linje fra Adamsfjord til vindkraftverket, herunder kartfesting og tallfesting av virkninger på INON-områder. NVE mener ønsket blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom kulepunkt sju under temaet "Infrastruktur og nettilknytning".

Bergvesenet uttaler at det må redegjøres for massebehov, lokalisering av massetak og virkningene for omgivelsene ved uttak av masser. NVE viser til kulepunkt to under "Infrastruktur og nettilknytning", og mener ønsket blir tilstrekkelig ivaretatt.

Sametinget ber om at tiltaket blir sett i sammenheng med eventuell øvrig vindkraftutbygging i Finnmark og Nord-Troms. De forutsetter at det blir foretatt en regional analyse av planlagt vindkraftutbygging og nettkapasitet. Statnett har i sin høringsuttalelse kommet med flere merknader om de ulike vindkraftplanene i Nord-Norge og behov for nettførsterkninger. NVE vil i utredningsprogrammet under "Prosess og metode" stille krav om at eventuelle tiltak i eksisterende nett skal beskrives og sees i sammenheng med andre planer for kraftproduksjon i området. Virkningene av nettilknytningen skal utredes for alle relevante utredningstemaer. Plantilpasninger, traséjusteringer eller andre tiltak skal vurderes dersom det er relevant. NVE viser videre til at Finnmark fylkeskommune arbeider med en regional vindkraftplan for Finnmark fylke. Det er i planprogrammet foreslått at planen blant annet skal omtale foreliggende planer om kraftutbygging og nettkapasitet i Finnmark. NVE viser også til kulepunkt tre under temaet "Infrastruktur og nettilknytning" i utredningsprogrammet, hvor det blant annet stilles krav om en redegjørelse for i hvilken grad tiltaket kan påvirke forsyningssikkerheten og den regionale kraftbalansen. Høringsinstansenes krav er ivaretatt gjennom utredningsprogrammet.

Lebesby kommune skriver at det ikke fremgår av meldingen hvordan vindturbinene skal knyttes til transformatorstasjonen i planområdet. NVE konstaterer at tilknytningen beskrives under punkt 4.4 i meldingen, der det står at tilknytningen er planlagt med kabler mellom vindturbinene og transformatorstasjonene.

7 Tiltakets virkninger for miljø og samfunn

7.1 Visuelle forhold

7.1.1 Landskap

Direktoratet for naturforvaltning uttaler at tiltaket vil medføre et inngrep i et verdifullt og uberørt landskap med symbolverdi, og at utbyggingen vil gi store landskapsvirkninger i et stort influensområde. De påpeker at meldingen ikke inneholder beskrivelse eller verdivurdering av landskapet, og at landskapskarakter og tiltakets landskapsvirkninger må utredes. Finnmark fylkeskommune ønsker at særlig følgende miljøer/områder utredes med tanke på tiltakets visuelle virkninger: Mehamn, Valen i Oksefjord, Ytre Korsnes, Hopseidet, Ytre Værnes - Ivarsfjord, Ifjord og Adamsfjord. Fylkesmannen i Finnmark ønsker visualisering av den nye kraftlinjen ved kryssingen av Hopsfjorden og fra Hopsfjorden til vindkraftverket.

NVE viser til temaet "Landskap", og finner den beskrevne fremgangsmåten tilstrekkelig. NVE legger til grunn at fotostandpunkt velges ut etter anbefaling fra fagutreder for visualiseringer/landskap, i samråd med de berørte kommunene og basert på innkomne høringsuttalelser.

7.1.2 Kulturminner og kulturmiljøer

Finnmark fylkeskommune ber om at kjente automatisk fredete og nyere tids kulturminner innenfor og i nærheten av planområdene beskrives, kartfestes og vurderes opp mot virkninger av tiltaket. De ber videre om at direkte og indirekte virkninger for kulturminner, kulturlandskap, kulturmiljøer og bygningsmiljøer skal beskrives og vurderes. De ber også om en vurdering av det berørte arealets kulturhistoriske verdi og av potensialet for funn av uregistrerte kulturminner.

Sametinget gjør oppmerksom på at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, jf. kulturminnelovens § 4 annet ledd, og at dette ikke fremkommer i omtalen av kulturminner i meldingen. De ber om at både direkte og indirekte konsekvenser for registrerte samiske kulturminner vurderes. De ber videre om en registrering og avgrensing av sammenhengende kulturmiljøer, og at ikke-fredete kulturminner/-miljøer også registreres. Sametinget ønsker en vurdering av influensområde for kulturminner/-miljøer og en beskrivelse av den kulturhistoriske utviklingen i området.

NVE henviser til temaet "Kulturminner og kulturmiljøer" i utredningsprogrammet: *Kjente automatisk fredete kulturminner/kulturmiljøer, vedtaksfredete kulturminner og nyere tids kulturminner og kulturmiljøer innenfor planområdet og nærliggende områder skal beskrives og vises på kart. Kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi skal vurderes og det skal utarbeides et verdikart. Potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner skal vurderes og delområder med størst potensial for funn skal vises på kart. Direkte og visuelle virkninger av tiltaket for kulturminner og kulturmiljøer skal beskrives og vurderes.* NVE mener tiltakets virkninger for kulturminner og kulturmiljøer vil bli tilstrekkelig utredet gjennom kravene satt i utredningsprogrammet.

Finnmark fylkeskommune uttaler at visualiseringene av tiltaket bør inkludere teoretiske synlighetskart, fotorealistiske visualiseringer, trådmodeller og tredimensjonale fotomontasjer med tanke på en vurdering av tiltakets visuelle virkninger for kulturminner og -miljøer. Sametinget ber om en vurdering av influensområder for kulturminner/-miljøer.

NVEs programpunkt om visualisering er viktig, og det er ivarettatt gjennom retningslinjer i veilederne 5/2007 "Visualisering av planlagte vindkraftverk". Etter NVEs vurdering skal utredningen for temaet kulturminner og kulturmiljøer i hovedsak begrenses til planområdet, men NVE vil i denne sammenheng vise til kulepunkt to til fire under temaet "Landskap". Her står det at vindkraftverket skal visualiseres fra verdifulle kulturminner/-miljøer som blir berørt av tiltaket og at det skal vurderes hvordan tiltakets visuelle virkninger kan påvirke landskapet i planområdet og tilgrensende områder. Det skal også utarbeides et teoretisk synlighetskart. NVE legger til grunn at fotostandpunkt velges ut etter anbefaling fra fagutredere for visualiseringer/landskap, i samråd med de berørte kommunene og basert på innkomne høringsuttalelser.

Finnmark fylkeskommune skriver at utredningen bør gi en fullstendig oversikt over alle tidligere registreringer, utredninger og arkeologiske undersøkelser av kulturminner. Sametinget ber om en kulturhistorisk dokumentasjon gjennom intervjuundersøkelse, der det skal innhentes kunnskap om muntlig tradisjon, lokalhistorie og stedsnavn. NVE viser til "Fremgangsmåte" under temaet "Kulturminner og kulturmiljøer", der det står at relevant dokumentasjon skal gjennomgås. NVE forutsetter at relevante opplysninger fra gjennomgangen behandles i henhold til temaet "Kulturminner og kulturmiljøer" i utredningsprogrammet. Når det gjelder intervjuundersøkelser, vil ikke NVE stille krav om dette i utredningsprogrammet, men viser til "Fremgangsmåte", der det påpekes at kulturminnemyndigheter skal kontaktes.

Finnmark fylkeskommune påpeker at § 9-undersøkelser etter kulturminneloven (kml) bør gjennomføres før et konsesjonsvedtak. Sametinget uttaler at undersøkelsesplikten jf. § 9 i må være oppfylt før de kan godkjenne det omsøkte tiltaket. NVE vil i denne sammenheng vise til første

kulepunkt under teamet "Kulturminner og kulturmiljøer" i utredningsprogrammet. Når det gjelder § 9-undersøkelser, legger NVE til grunn at det er opp til tiltakshaver å vurdere om § 9-undersøkelser skal gjennomføres som en del av konsekvensutredningen. NVE vil ikke kreve at § 9-undersøkelser blir gjort før etter at konsesjon eventuelt er meddelt, men før anleggsarbeidene igangsettes. Etter NVEs vurdering er det hensiktsmessig at § 9-undersøkelsene gjennomføres i tilknytning til detaljplan, noe som innebærer at undersøkelsene normalt gjennomføres etter et eventuelt konsesjonsvedtak.

Finnmark fylkeskommune påpeker at konsekvensutredningen for den kulturminnefaglige delen bør gjennomføres av fagpersonell med regional kompetanse. Sametinget skriver at tiltakshaver til utredningen bør benytte en institusjon/konsulent med nødvendig faglig og kulturell kompetanse på samisk kultur og samiske kulturminner. De uttaler at dersom slik kompetanse ikke benyttes og utredningsprogrammet ikke er fulgt opp på vesentlige punkter, vil Sametinget vurdere å be om tilleggsutredninger. NVE vil her vise til kulepunkt tre under temaet "Prosess og metode", der NVE legger til grunn at utredningene gjennomføres av kompetente fagmiljøer.

Sametinget ber om at sammenhengen mellom landskap, miljø og kulturminner vurderes. NVE viser til kulepunkt tre under "Prosess og metode", der det står at temaenes innvirkning på hverandre bør omtales der det er relevant.

7.2 Naturmangfold

Fylkesmannen i Finnmark mener at de kystnære områdene er utilstrekkelig kartlagt med tanke på klippehekkende rovfugl, og ber om en kartlegging av fugl i disse områdene. De skriver at det bør gjøres feltundersøkelser av rovfugl inkludert joer i slutten av april og av andre hekkende fuglearter rundt sankthans. De ønsker også en feltundersøkelse på høsten for å se på høsttrekkrutene. NVE viser til temaet "Fugl", der det står at vurderingene skal bygge på kontakt med lokale og regionale myndigheter og at det skal gjennomføres feltbefaring der det er mangelfull dokumentasjon.

Direktoratet for naturforvaltning påpeker at god kartlegging er viktig for å fastslå områdets verdi som leveområde for fugl og fjellrev, og ber om at kompetent fagmiljø trekkes inn i forbindelse med konsekvensutredningen. NVE viser til kulepunkt tre under "Prosess og metode", der det legges til grunn at utredningene gjennomføres av kompetente fagmiljøer.

7.3 Nærings- og samfunnsinteresser

7.3.1 Reiseliv, turisme og utmarksnæring

Sametinget mener at virkningene for tradisjonell samisk utmarksbruk, næringsutøvelse, kultur og samfunnsliv må utredes. De viser videre til at vurderinger skal gjøres etter retningslinjer for vurdering av samiske hensyn ved endret bruk av utmark i Finnmark, jf. Finnmarksloven § 4. NVE vil her vise til utredningskravet under "Reiseliv, turisme og utmarksnæring", hvor det stilles krav om at reiselivsnæringen og utmarksbasert næringsvirksomhet i området skal beskrives kortfattet, og tiltakets mulige virkninger for næringsvirksomhetene skal vurderes. Etter NVEs vurdering dekker utredningskravet Sametingets krav om utredninger med hensyn til Finnmarksloven § 4.

Lebesby kommune forutsetter at konsekvenser for reiselivet drøftes i samarbeid med den lokale reiselivsnæringen. NVE viser til temaet "Reiseliv, turisme og utmarksnæring", der det står at vurderingene bør bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reiselivs- og utmarksnæringene.

7.3.2 Reindrift

Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark skriver at tiltaket vil medføre inngrep i et viktig vår-, sommer- og høstbeiteområde for rein i reinbeitedistrikt (rbd.) 9, og at ledningstraseen går gjennom områder som brukes av rbd. 9 til flytting og av rbd. 13 til vår-, sommer- og høstbeiteområde. De skriver videre at reindriftsnæringen vil bli berørt direkte, gjennom bortfall av arealer til infrastruktur, og indirekte, gjennom økt menneskelig aktivitet i området. De uttaler at tiltaket vil medføre virkninger for bruksarealer som beiteland, kalvingsland, brunstområder, trekkleier, drivingsleier, luftingsområder og oppsamlingsområder. Reindriftsforvaltningen ber om at alle sider av reindriftens bruk av området vurderes i utredningen, og at alle negative virkninger av tiltaket utredes. De vil også ha en vurdering av sumvirkninger av vindkraftverk, kraftledning og tidligere inngrep i området.

Reindriftsforvaltningen viser videre til reindriftslovens § 1, Grunnlovens § 110a, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, ILO-konvensjon nr. 169 og artikkel 8j i konvensjonen om biologisk mangfold. De skriver at det må vurderes om tiltaket er i strid med folkeretten.

Sametinget antar at utbyggingen i hovedsak vil foregå i sommersesongen, og påpeker at det er denne perioden som brukes til beite. De uttaler at det derfor er viktig at virkninger av anleggsperioden utredes grundig. Finnmark fylkeskommune mener det er viktig med en helhetlig vurdering av tiltakets virkninger for reindriften, og ønsker forslag til avbøtende tiltak i utredningen.

Etter NVEs vurdering vil forholdet til reindrift bli tilstrekkelig belyst gjennom kulepunktene under temaet "Reindrift". Det er også et viktig poeng at NVE forutsetter at tiltakshaver oppretter en samrådsgruppe, der reinbeitedistrikt 9 bør være en sentral part.

Reindriftsforvaltningen ber i tillegg om at det vurderes i hvilken grad tiltaket er reversibelt med tanke på virkninger for reindriften. NVE viser til kulepunkt seks under temaet "Reindrift", der det står at dette skal vurderes kort. NVE viser videre til forskrift til energiloven og vilkår knyttet til nedleggelse av vindkraftverk. Vilkåret lyder: "Ved nedleggelse plikter den tidligere konsesjonær å fjerne det nedlagte anlegg og så langt som mulig føre landskapet tilbake til naturlig tilstand. Norges vassdrags- og energidirektorat kan sette frist for arbeidet og treffe bestemmelser med hensyn til tilbakeføring."

7.3.3 Luftfart og kommunikasjonssystemer

Lebesby kommune ønsker at det i utredningen redegjøres for om tiltaket vil påvirke en planlagt værradar i området. NVE viser til kulepunkt fem under "Luftfart og kommunikasjonssystemer".

8 Annet

8.1 ROS-analyser

Fylkesmannen uttaler at ROS-analyser er et viktig redskap for å unngå unødig sårbarhet i samfunnet. De skriver at en ROS-analyse av tiltaket bør inneholde en analyse av hele planområdet, spesielle og/eller lokale værforhold, fremtidige klimaendringer og eventuelle forebyggende og skadeavbøtende tiltak. NVE vil på det nåværende tidspunkt ikke stille krav om dette. Dersom det blir aktuelt, vil NVE sette vilkår i en eventuell konsesjon om at en slik analyse utarbeides.

8.2 Utredningskrav som ikke er tatt med i konsekvensutredningsprogrammet

Noen høringsinstanser har i sine uttalelser fremmet utredningskrav som NVE ikke finner beslutningsrelevante. Noen har også fremmet utredningskrav som NVE mener det ikke er nødvendig å

stille fordi fremlagt problemstilling etter NVEs vurdering fanges opp av et mer generelt formulert krav i utredningsprogrammet.

Det ble gjennomført konsultasjonsmøte med Sametinget for bl.a. Nordkyn vindkraftverk 29.11.2010. Sametinget og NVE ble under konsultasjonsmøtet og i påfølgende e-postkorrespondanse ikke enige om følgende punkter:

Reintall

Sametinget ber om at det i konsekvensutredninger/vurderinger fremkommer i hvilken grad det planlagte inngrepet medfører reduksjon av reintallet og/eller antall utøvere.. NVE mener at kravene som settes i utredningsprogrammene vil kunne gi grunnlag for høringsinstansene til å komme med merknader til hvilke virkninger tiltaket eventuelt vil kunne ha for reindriften. NVE kan ikke slutte seg til Sametingets forslag. Sametinget er ikke enig i NVEs vurdering av at reintall blir et ansvar for høringspartene alene. Det ble ikke enighet mellom Sametinget og NVE om temaet.

§ 9-undersøkelser

Sametinget skriver i sine høringsuttalelser at undersøkelsesplikten ang. § 9 i kulturminneloven må kunne anses som oppfylt før de kan godkjenne det omsøkte tiltaket. Sametinget er videre av den oppfatning at undersøkelsesplikten bør oppfylles før konsesjonsvedtak fattes. NVE viste til at dette kravet er diskutert under tidligere konsultasjoner med Sametinget, og Sametinget og NVE er omforent om at det ikke er enighet om når § 9-undersøkelser skal gjennomføres før konsesjonsvedtaket.

Tradisjonell kunnskap

Sametinget ytret under konsultasjonsmøtet ønske om at forholdet til "tradisjonell kunnskap" ble implementert under "Prosess og metode" i utredningsprogrammene. Sametinget oversendte i etterkant av møtet sitt forslag til utredningskrav, som en del av konsultasjonen. Det foreslåtte kravet forutsetter blant annet at "tradisjonell kunnskap skal vektlegges på lik linje med moderne forskning". NVE kan ikke slutte seg til Sametinget om at tradisjonell kunnskap skal utredes og vektlegges på en slik måte at det sidestilles med forskningsresultater. NVE mener de krav som stilles i KU-programmene, sammen med NVEs forslag om nytt krav; "Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og nødvendig oppdatering av denne", vil være dekkende for å få beskrevet forholdet til tradisjonell kunnskap i utredningene.

Sametinget påpeker i e-post 8.3.2011 at når det gjelder forholdet til tradisjonell kunnskap, aktive tiltak for å sikre involvering fra berørte samiske interesser og vurdering av særskilte tiltak for å sikre næringsgrunnlaget, så burde dette i teorien dekkes opp av de mer generelle formuleringene i utredningsprogrammene. Sametinget mener likevel at dette burde presiseres under "Prosess og metode" slik de har foreslått, fordi det etter deres syn er fare for at samiske interesser ellers ikke blir godt nok ivaretatt i praksis.

Sametinget og NVE ble ikke enige om å implementere Sametingets forslag til utredningskrav.